

זהר הקדוש

עם ביאור
הפטר והפסוק

פרשת קרח • ענין קטורת אהרן בעת המגפה

ומבאר רבי חייא את המשך הפסוק 'ואיש חכם יכפרנה' שעל ידי הצדיק מתבטלים הדינים בעולם.

ומה שכתוב בהמשך הפסוק, 'ואיש חכם יכפרנה', פירושו, **בשעתא דמאריהון דדינין קיימיין על עלמא** - בשעה שבעלי הדינים עומדים להתעורר על העולם, ורוגזא תלי - והכעס תלוי אם לענוש את העולם או לא. אי אשתכח בדרא, זכאה דרשים לעילא - אם נמצא בדור, צדיק שהוא רשום למעלה, אז קודשא בריה הוא אשגח ביה - הקדוש ברוך הוא מביט בו ומתבונן בזכויותיו, ובכך נמתקים הדינים ואשתכח רוגזא - ונשכך הכעס.

ומבאר על פי משל איך מבטל הצדיק את הדינים.

משל למה הדבר דומה, למלכא דאתרגז על עבדוי - למלך שכעס על עבדיו, והוה תבע על סנטירא למעבד בהו דינא - והיה תובע ומבקש אחר שוטר העיר שיבוא לעשות בהם את הדיו, אדחכי - בתוך כך שהיה מבקש אחריו המלך, עאל רחימא דמלכא וקם קמיה - נכנס אהבו של המלך ונעמד לפניו, פיון דחמא ליה מלכא, אתנהירו אנפוי - כיון שראה אותו המלך, האירו פניו, שארי ההוא רחימא דמלכא לאשתעי בהדיה - התחיל אותו אהבו של המלך לדבר עמו, ומלכא חדי - והמלך שמח בגלל אהבו שבא אליו ומדבר עמו. לבתר - אחר כך, בעוד שהמלך שמח, פד אתא סנטירא - כאשר בא השוטר לבוא אל המלך ולבקש ממנו לעשות את הדיו עם עבדיו שסרחו, חזא אנפוי דמלכא חדאן - ראה כי פני המלך שמחים, אסתלק ואזיל ליה ולא עביד דינא - לכן הוא מסתלק והולך לו מבית המלך ואינו עושה את הדיו עם עבדי המלך, וקדין - ואז כאשר הסתלק שוטר העיר, ההוא רחימא בעי למלכא על עבדוי - אהבו של המלך מבקש למלך שירחם על עבדיו, והמלך נעתר לו ומכפר להו - להם.

ולפי זה מבאר הנמשל בענין הצדיק הממתיק את הדינים.

וכך הוא בנמשל, כאשר הקדוש ברוך הוא כועס על העולם, נמתקים הדינים ונשכך הכעס על ידי אהבו שהוא צדיק הדור האמיתי. ובגין כף - ובגלל כן לאחר שנאמר 'חמת מלך מלאכי מות', אמר 'ואיש חכם יכפרנה', כלומר, כאשר 'חמת המלך' מתעוררת, ובאו 'מלאכי מות' לעשות דין בחוטה, אז 'איש חכם' שהוא הצדיק, יתחנן אל הקדוש ברוך הוא, ו'יכפרנה' וימתיק את הדינים.

לאחר שפירש רבי חייא את הפסוק 'חמת מלך מלאכי מות ואיש חכם יכפרנה',

שהצדיק הוא ממתיק את הדינים ומסיר חרון אף. יבוא לבאר את הפסוק שפתח בו, בענין הקטורת שהקטיר אהרן כדי לעצור את המגפה.

אוף הכא - אף כאן בשעת המגיפה, פד חמא - כאשר ראה משה דרוגזא הוה תלי - שהכעס תלוי, כלומר שהוא עומד לקיים את הדיו, מידי, 'ויאמר משה אל אהרן קח את הפחיתים ונתן עליהם אש מעל המזבח וישם קטרת והולך מהרה אל העדה וכפר עליהם פי יצא הקצף מלפני ה' החל הגוף'. ומפרש מדוע צוה משה דוקא לאהרן להקטיר את הקטורת, בגין דאיהו שושבינא דמטרוניא - כיון שאהרן הוא ירידו של המלכה המביאה ומתקנה ליחוד עם בעלה, כלומר, אהרן הוא בחינת יסוד אבא המתקן את בני המלכות ומייחדה עם התפארת. לכן, וקטרת לא סלקא

במאמר זה יבואר ענין הקטורת שהקטיר אהרן כדי לעצור את המגפה. תחילה יבאר רבי חייא על פי הענין שהעולם נידון על פי רובו ויארך לבאר בזה, אך הצדיק יכול להמתיק את הדינים אם יתחייב העולם בדיו, וזה היה מעשה הקטורת שעל ידי אהרן, ויבאר סוד ענין אהרן והקטורת והטעם שהיה צריך דוקא לקטורת ודוקא על ידי אהרן. ורבי אלעזר יבאר שורש הכהנים והלוויים, והטעם שהיו הכהנים מכסים את הכלים שהיו נושאים הלוויים, אשר על פי זה יבואר טעם איסור שתיית יין לכהנים, וטעם עבודת הלוויים בשר, ועל פי כל זה יבאר הטעם שהיה מקטיר הכהן את הקטורת.

'ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה ותן עליה אש מעל המזבח וישם קטרת והולך מהרה אל העדה וכפר עליהם פי יצא הקצף מלפני ה' החל הגוף' וגו' (במדבר יז יא). רבי חייא פתח למפרש הטעם שהמגפה נעצרה על ידי הקטורת שהקטיר אהרן, בהקדם פירוש הפסוק 'חמת מלך מלאכי מות ואיש חכם יכפרנה' (משלי טז יד). כי הנה, פמה אית להו לבני נשא לאסתמרא מחוביהו - הרבה יש להם לבני האדם להישמר מעוונותיהם שעשו, על ידי שישבו מהם בהקדם בתשובה, ולנטרא עובדיהו - ולשמור מעשיהם שלא יחסאו עוד, כדי שלא יפגעו מכל מקרה ופגע רע העולמים להתרגש עליהם בגלל עוונותיהם, כפי שהולך ומבאר.

כדי לבאר מדוע צריך האדם להישמר במעשיו, מתחיל רבי חייא לבאר סדר הדיו של העולם, איך הוא נידון.

דהא בכמה זמנין עלמא אתדן - שהרי בכמה פעמים העולם נידון אם רובו זכות או חובה. ומבאר איך נידון העולם, ובכל יומא ויומא עובדין במתקלא סלקין - ובכל יום ויום עולים המעשים שנעשו ביום ההוא אל היכל הזכות להישקל במשקל אם רבו הזכויות או העוונות. ומשגיחין עליהו לעילא - וגם מסתכלים עליהם למעלה לדעת מהי איכות המעשים. במעשי המצוות מעיינים אם היו בלתי לה' לבדו, או שמא התערבו בהם פניות חיצוניות. ובמעשי החטאים בודקים אם נעשו בשוגג גמור או שוגג הקרוב למזיד, וכן במזיד כמה כיוונו להכעיס בחטא. ומצטרפים להישקל עמהם גם המעשים של הימים שעברו, ואכתיבו קמיה - ונכתבים לפני הקדוש ברוך כפי מה שעלה מן הדיו.

ומבאר איך מתעורר הדיו אם ימצא העולם חייב, ובוה יבואר מדוע צריך כל אחד להזהר מאוד במעשיו.

וכד עובדיהו דבני נשא לא מתכשרין קמי מלכא - וכאשר נמצא כי מעשי כי נמצאו רובם חובה, אז סליק רוגזא - עולה הכעס, שהוא השטן המעלה רוגז ומקטיר עליהם, ודינא אתער - ועל ידי זה מתעורר הדיו בעולם. הך הוא דכתיב - זהו מה שכתוב 'חמת מלך מלאכי מות', כלומר, כאשר 'חמת המלך' שהיא מידת הדיו מתעוררת, באים 'מלאכי מות', שהם חיילות השטן הבאים להיפרע מן החוטאים. ועל כן צריך האדם להזהר מעוונותיו בכל יום, כדי שלא לאזדהרא מחובוי - ועל כן צריך האדם להזהר מעוונותיו בכל יום, כדי שלא תוכרע הכף לחובה בגללו, כי אז יתעורר עליו הדיו גם בעבור עון קטן, כיון שבזה הכריע את כל העולם לכף חובה.

אָלָא בִּידוּי - אינה עולה לפעול את פעולתה להמתיק את הדינים כפי שיבואר להלן, אלא על ידי אהרן. כיון דַּאִיהוּ אֶסְגִי שְׁלָמָא בְּעֵלְמָא - כי אהרן היה מרבה שלום בעולם, והיינו, שהוא מרבה את כח מידת היסוד הנקרא 'שלום', והוא האור הנמשך מיסוד אבא ליסוד דזעיר אנפין להמתקת דיני המלכות כדי שתוכל להתייחד עם זעיר אנפין. וְקִשְׁרֵי קִשְׂרָא דְמַהֲיִמְנוּתָא - ועל ידי הקטורת היה מייחד ומקשר את האמונה שהיא המלכות עם זעיר אנפין. לכן היתה הקטרת הקטורת שהוא יחוד זעיר אנפין ונוקביה, על ידי אהרן דוקא, כי הוא מתקן את בנין ומלכות וממתיק גבורותיה כדי שתוכל להתייחד עם דודה, ובכך תבטל המגפה.

ומבאר איך גורמת הקטורת ליחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, ואיך מתמים הדינים על ידי זה.

וענין קִטְרַת שסגולתה ליחוד זעיר אנפין ונוקביה, הָא אִוְקְמוּהָ - הרי ביארוה (לעיל בהעלותך קנא); שהקטורת היא הבינה שהיא חֲדוּתָא דְלַעֲיָלָא וְתַתָּא - שמחת זעיר אנפין שהוא למעלה, ושמחת המלכות שהיא למטה, כי הקטורת ממשכת אור הבינה שהיא שורש השמחה לזעיר אנפין ונוקביה, שהוא המוחין הנשפעים להם כדי שיגדלו ויוכלו להתייחד, ובכך נעשה קִשְׁרָא דְמַהֲיִמְנוּתָא - קשר ויחוד המלכות עם זעיר אנפין, ובוזה נגרם סְלִיקוּ דְרוּגְזָא - סילוק הכעס והמתקת כל הדינים. ומביא ראיה, הָדָא הוּא דְכַתִּיב - זהו מה שכתוב (משלי כז ט) 'שִׁמּוֹן וְקִטְרַת יִשְׁמַח לֵב', ומשמעו, 'שמון' שבמנורה שכנגד חכמה, 'קטורת' שכנגד בינה, 'שמח לב' כי על ידם נמשך אור הבינה הממתקת את הדינים. וְכַדָּיִן - ואז כאשר מקטירים את הקטורת, מתקיים מה שנאמר שכאשר 'חַמַּת מִלֶּךָ מְלָאכִי מוֹת', אז 'וְאִישׁ חָכֵם יִכְפַּרְנָהּ', פירוש, 'איש חכם' הוא אהרן שהוא בחינת יסוד אבא, ואבא הוא בחינת חכמה, והוא 'יכפרנה' שהוא לשון טהרה ונקיון, וְנִקְיֵי וְיַדְפִּי לְהַהוּא רוּגְזָא - ינקה ויטהר את 'חמת המלך' שהם הדינים. וכיון שנמתקו הדינים, וְרַחֲמִין מִתְעַרְוּ - הרחמים מתעוררים מאליהם, ואין צריך לעוררם.

לאחר שביאר רבי חייא מעלת הכהן שמקטיר קטורת, מבאר רבי אלעזר הפרש שיש בין עבודת הכהנים לבין עבודת הלויים, ולמה נקטרת הקטורת דווקא על ידי הכהן ולא על ידי הלוי.

רַבִּי אֶלְעָזָר (נ"א רבי אבא) אָמַר לפרש את הפסוק 'אַל תִּכְרִיתוּ אֶת שִׁבְטֵי מִשְׁפַּחֹת הַקְּהָלִי מִתּוֹךְ הַלְוִיִּם' (במדבר ד יח), ושואל, מדוע השגיח הכתוב במשפחות הקהתי שלא יכרתו יותר משאר משפחות הלויים. ומשיב, בְּגִין דַּאִינוּן גְּזַעָא וְשְׂרָשָׁא דְלִוְיָא - כיון שבני קהת הם הגזע והשורש של כל הלויים, כי הלויים הם בחינת הגבורה, כפי שיבואר להלן, ובני קהת הם שורש גבורות אלו, לכן הזהיר הכתוב שלא יכרתו הלויים כי גם לגבורות יש צורך בעולם.

ומבאר ממה חזהרו הלויים שלא יעשו כדי שלא ימותו, ומדוע חזהרו על כך. ומה שכתוב בהמשך (שם פסוק ט) כיצד יזהרו בני קהת, 'וְזֹאת עֲשׂוּ לָהֶם וְחִיו וְלֹא יָמוּתוּ' גְּנֻשְׁתָּם אֶת קִדְשׁ הַקִּדְשִׁים אֲהַרְן וּבְנָיו יִבְאוּ וְשָׁמוּ אוֹתָם אִישׁ אִישׁ עַל עֲבֹדָתוֹ וְאֵל מִשְׁאוֹ. הכוונה היא, דְּבַעֲי פַהֲנָא לְאַתְקַנָּא לָהּ - שהלויים צריכים שהכהן יתקן להם את הכלים בטרם יבואו הלויים לשאת אותם, דָּאף עַל גַּב דְּקַרְיָבִין אִינוּן לְקוּדְשָׁא - שאף על גב שגם הלויים קרובים אל הקודש, מכל מקום לֹא יִיעֲלוּן אֶלָּא בְּתַקּוּנָא דְכַהֲנָא - לא יכנסו אל המשכן בעת פירווקו ליטול משם את כלי הקודש אלא על ידי הכנת הכהנים. והטעם, דְּהוּא דְּעָע סִימְנָא דִּימְטוּן לְגַבְיָהּ - כי הכהן שהוא מידת החסד, יודע את הסימנין עד איזה מקום יכולים להגיע הלויים שהם מידת הגבורה, ועל ידי תיקון הכהן היו מתפשטות הגבורות רק במקום ובאופן הראוי להן וְלֹא יִתִּיר - ולא יותר ממקומן.

התבאר, כי על ידי תיקון הכהנים לא היו יכולים הגבורות להתפשט יותר ממקומן כאשר נשאו אותם הלויים, ויבאר מהו התיקון הזה שעשו הכהנים.

ומבאר מהו התיקון שתיקנו הכהנים בכלים אשר בזה לא היו יכולים הגבורות להתפשט יותר ממקומן כאשר היו באים הלויים לשאת אותם. כי הנה

מבואר בכתוב, כי הכהנים היו מכסים את כלי הקודש בטרם יבואו הלויים לשאת אותם, וְכֹד מְכַסִּיָּא לְמַאֲנֵי קוּדְשָׁא - וכאשר היו הכהנים מכסים בכיסוי גשמי את כלי הקודש הגשמיים, בְּדִין פְּסוּיָא אַחְרָא שְׂרִי - אז היה כיסוי אחר רוחני שורה על רוחניות הכלים, שהוא היה שומר בעד אור הכלים שלא יוכלו הלויים בעצמם להגיע אליהם בעת נשיאת הכלים, ובכך לא יתפשטו הגבורות יותר מן הראוי להן.

לאחר שהתבאר כי הכהנים היו מכסים את הכלים כדי שלא יגיעו הלויים לאור הכלים, יבאר בפרטות שורש הכהנים והלויים, והטעם שאין הלויים יכולים להגיע אל הכלים אלא רק הכהנים.

אולם וְאִסִּיר לֹון לְקַרְבָּא לְמַחְמֵי - ואסור להם להתקרב ולראות את כלי המקדש כשאינם מכוסים, כמו שנאמר (במדבר ד ט) 'וְלֹא יָבֹאוּ לְרִאיוֹת כְּבֹלַע אֶת הַקֹּדֶשׁ וְיָמוּתוּ'. והטעם, דְּהָא מְלָה בַחֲשָׂא - מפני שהדברים שהם בלחש, שהם הספירות העליונות כתר חכמה בינה שהם נעלמות ודבוקות באור אין סוף ברוך הוא, לֹא אֵית לְגַבְיָהּ אֶלָּא לְפַהֲנֵי - אינם שייכים אלא לבחינת הכהנים שהם דבוקים בספירות אלו, כיון דְּמְלָה דִּילְהוֹן וְעוּבְדָא דִּילְהוֹן בְּרָזָא וּבַחֲשָׂא - כי דבריהם ומעשיהם הם בסוד ובלחש, משום שמעשה הקרבן עיקרו במחשבה ובלי דיבור, כלומר הכהנים הם בסוד החסד, שהוא יכול לעלות לספירות כתר חכמה בינה ולא להתבטל ממידתו. אבל הלויים אינם יכולים לעלות לספירות העליונות, מאחר וְלִוְיָא לְאַרְמָא קְלָא - ועבודת הלויים היא על ידי הרמת הקול בשיר, הרי שהם בסוד הגבורה, כפי שיבואר הטעם להלן, והיא אינה יכולה לעלות למידתה כתר חכמה בינה בלי שתבטל מלפניה שהיא הדין, כיון שבספירות העליונות איתן בחינת דין כלל. וכאשר היו מפרקים את המשכן ולא היו הספירות מתפשטות כבעת בנינו, היו עולים הכלים להתכלל בשלוש הספירות הראשונות כתר חכמה בינה, ולכן לא היו יכולים אז הלויים להגיע אל הכלים כמות שהם. ורק על ידי שכיסו הכהנים את הכלים, היו יכולים הלויים לבוא ולשאת את הכלים.

וְאִסִּיר לֹון לְקַרְבָּא לְמַחְמֵי. דְּהָא מְלָה בַחֲשָׂא, לֹא אֵית לְגַבְיָהּ אֶלָּא לְפַהֲנֵי, דְּמְלָה דִּילְהוֹן וְעוּבְדָא דִּילְהוֹן בְּרָזָא וּבַחֲשָׂא, וְלִוְיָא לְאַרְמָא קְלָא. בְּגִין כִּד פַּהֲנֵי בַחֲשָׂא וּבְרָזָא, וְעַל דָּא אִסִּיר לֹון חַמְרָא, דְּחַמְרָא לְאַרְמָא קְלָא, וְלַגְלָאָה רְזִין אִיהוּ. בְּגִין כִּד, לִוְיָא אֲתַמְסְרוּ לְאַרְמָא קְלָא, דְּהָא בְּדִינָא אֲתַאֲחַדוּ, וְדִינָא בְּאֲתַגְלִיָּא אִיהוּ וְלַפְרָסְמָא מְלָה קַמֵּי פְלָא.

לפי מה שהתבאר כי שורש הכהנים הוא בחסד ושל הלויים בגבורה, יבואר טעם איסור שתיית יין לכהנים, והטעם שנצטוו הלויים לומר שירה על היין.

בְּגִין כִּד פַּהֲנֵי בַחֲשָׂא וּבְרָזָא - בגלל כן שמידת הכהנים היא בחסד העולה לשלוש ספירות הראשונות, לכן עבודתם היא בלחש ובסוד כפי שהוא בספירות הראשונות, וְעַל דָּא אִסִּיר לֹון חַמְרָא - ועל כן אסור להם לשתות יין קודם עבודתם, דְּחַמְרָא לְאַרְמָא קְלָא - שהרי היין מביא להרמת קול להלל להקדוש ברוך הוא, וְלַגְלָאָה רְזִין אִיהוּ - ולגלות סודות הוא בא, כי נכנס יין יצא סוד (עירובין סה), והוא היפך מידת הכהן שהוא בחשאי ובסוד. מאידך, בְּגִין כִּד - כיון שהיין מביא להרמת קול ולגילוי סודות, לִוְיָא אֲתַמְסְרוּ לְאַרְמָא קְלָא - הלויים נמסרו לעבוד בהרמת הקול בשירה ובזמרה, והטעם, דְּהָא בְּדִינָא אֲתַאֲחַדוּ - שהרי הם אחוזים בדין, שהוא מידת הגבורה, וְדִינָא בְּאֲתַגְלִיָּא אִיהוּ וְלַפְרָסְמָא מְלָה קַמֵּי פְלָא - והרי דרך הדין להיות בהתגלות ולפרסם דברים לפני הקול, כי המלכות נבנית מן הדינים וכן הוא ענינה לפרסם ולגלות הכל, ואין הגבורה יכולה לעלות לספירות הראשונות, לכן הלויים שהם ממידת הגבורה עבודתם היא בהרמת הקול.

Advertisement for 'נפשי צמאה לדעת כל רז סודך' (My soul thirsts for the knowledge of all the secrets of your Torah). It features a white dove, a stack of books, and a circular logo with Hebrew text. The text includes 'זהו הקדוש המבואר < עם פירוש > "הכתר והכבוד" ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומה, עם מקורות וביאורים על פי גדולי המפרשים' and 'מרכז הזמנות: 1800-22-55-66'.